

Kurukshetra University
Kurukshetra

**Scheme of Examinations and Syllabus for
Under-Graduate Programme (Interdisciplinary)**

Subject: Shastri
(Ist Semester to VIIIth Semester)

**Under Multiple Entry-Exit, Internship and
CBCS-LOCF in accordance to NEP-2020 w.e.f
2023-24 (in phased manner)**

Kurukshetra University Kurukshetra
Revised Scheme of Examination for UG Programme (Interdisciplinary): Scheme D
Programme: Bachelor of Shastri
Under multiple entry exit internship and CBCS-LOCF
As per NEP 2020, to be implemented w.e.f the Session 2023-24

Semester	COURSES	Paper	Nomenclature of Paper	Credits (3+1)	Contact hours	Internal Marks	External Marks	Total	Duration of Exam (Hrs.)	Total Credit	Exit Option
I	CC-A1	B23-SHT-101	व्याकरणम् अनुवादश्च	4	4	30	70	100	3	24	
	CC-B1	B23-SHT--102	पद्यं नाटकं च	4	4	30	70	100	3		
	CC-C1	B23-SHT-103	धर्म, संस्कृति: दर्शनं च	4	4	30	70	100	3		
	CC-M1	—	—	2	2	15	35	50	2		
	MDC-1	—	—	3	3	25	50	75	3		
	AEC-1	—	—	2	2	15	35	50	2		
	SEC-1	—	—	3	3	25	50	75	3		
	VAC-1	—	—	2	2	15	35	50	2		
II	CC-A2	B23-SHT-201	व्याकरण-प्रक्रिया	4	4	30	70	100	3	24	
	CC-B2	B23-SHT—	पद्यं नीतिसाहित्यं च	4	4	30	70	100	3		

		202									
	CC-C2	B23-SHT-203	काव्यशास्त्रम्	4	4	30	70	100	3		
	CC-M2	_____	_____	2	2	15	35	50	2		
	MDC-2	_____	_____	3	3	25	50	75	3		
	AEC-2	_____	_____	2	2	15	35	50	2		
	SEC-2	_____	_____	3	3	25	50	75	3		
	VAC-2	_____	_____	2	2	15	35	50	2		

Under Graduate Certificate in Shastri with 52 credits

Internship of 4 credits of 4-6 weeks duration after 2nd Semester

Semester	COURSES	Paper	Nomenclature of Paper	Credits (3+1)	Contact hours	Internal Marks	External Marks	Total	Duration of Exam (Hrs.)	Total Credit	Exit Option
III	CC-A3	B23-SHT-301	लघुसिद्धान्तकौमुदी प्रक्रिया च	4	4	30	70	100	3	24	
	CC-B3	B23-SHT--302	नाट्याध्ययनम्	4	4	30	70	100	3		
	CC-C3	B23-SHT-303	वेद उपनिषद् च	4	4	30	70	100	3		
	CC-M3	_____	_____	4	4	30	70	100	3		
	MDC-3	_____	_____	3	3	25	50	75	3		

	AEC-3	_____	_____	2	2	15	35	50	2		
	SEC-3	_____	_____	3	3	25	50	75	3		
IV	CC-A4	B23-SHT-401	उपनिषद्-गीतानुसारं जीवनदर्शनम्	4	4	30	70	100	3	20	
	CC-B4	B23-SHT-402	वास्तुशास्त्रस्य सामान्य-परिचयः	4	4	30	70	100	3		
	CC-C4	B23-SHT-403	पद्यं नाटकं च	4	4	30	70	100	3		
	CC-M4 (V)	_____	_____	4	4	30	70	100	3		
	AEC-4	_____	_____	2	2	15	35	50	2		
	VAC-3	_____	_____	2	2	15	35	50	2		

Under
Graduate
Diploma in
Shastri with
96 Credits

Internship of 4 credits of 4-6 weeks duration after 4th semester

V	CC-A5	B23-SHT-501	लघुसिद्धांतकौमुदी महाभाष्यं च	4	4	30	70	100	3	20	
	CC-B5	B23-SHT-502	आधुनिकसंस्कृतसाहित्यम्	4	4	30	70	100	3		
	CC-C5	B23-SHT-503	काव्यशास्त्रं छन्दश्च	4	4	30	70	100	3		
	CC-M5 (V)	_____	_____	4	4	30	70	100	3		

Internship 4 credits

VI	CC-A6	B23-SHT-601	दर्शनशास्त्रं वर्णोच्चारणश्च	4	4	30	70	100	3	20	Bachelor in Shastri with 132 credits	
	CC-B6	B23-SHT-602	संस्कृतमहाकाव्यकाराः गद्यकाराः नाट्यकाराश्च	4	4	30	70	100	3			
	CC-C6	B23-SHT-603	संस्कृत साहित्ये राष्ट्रवादः	4	4	30	70	100	3			
	CC-M6	_____	_____	4	4	30	70	100	3			
	CC-M7 (V)	_____	_____	4	4	30	70	100	3			

Scheme of Shastri (UG Honours) Programme

Se me ste r	Core courses Sanskrit	Paper	Nomenclature	cre dits	Con tact hou rs	Internal Assessmen t Marks	External Marks	Total	Duration of Exam (Hrs.)
VII	CC-H1	B23-SHT-701	संहिता उपनिषद् च	4	4	30	70	100	3
	CC-H2	B23-SHT-702	व्याकरणं भाषाविज्ञानं च – 1	4	4	30	70	100	3
	CC-H3	B23-SHT-703	भारतीयदर्शनम् – 1	4	4	30	70	100	3

	DSE-H1	B23-SHT-704	काव्यं नाटकं च	4	4	30	70	100	3
	OR								
		B23-SHT-705	धर्मशास्त्रम्	4	4	30	70	100	3
	PC-H1	B23-SHT-706	शोध-प्रविधि	4	4	30	70	100	3
VIII	CC-H4	B23-SHT-801	ब्राह्मणम् वेदाङ्गानि च	4	4	30	70	100	3
	CC-H5	B23-SHT-802	व्याकरणं भाषाविज्ञानं च - 2	4	4	30	70	100	3
	CC-H6	B23-SHT-803	भारतीयदर्शनम् - 2	4	4	30	70	100	3
	DSE-H2	B23-SHT-804	काव्यं काव्यशास्त्रं च	4	4	30	70	100	3
	OR								
		B23-SHT-805	धर्मशास्त्रम् अभिलेखाश्च	4	4	30	70	100	3
		PC-H2	B23-SHT-806	आयुर्वेद एवं स्वास्थ्य विज्ञानम्	4	4	30	70	100

OR

Scheme of Shastri (UG Honours with Research) Programme

Semester	Core courses Sanskrit	Paper	Nomenclature	credits	Contact hours	Internal Assessment Marks	External Marks	Total	Duration of Exam (Hrs.)	
VII	CC-H1	B23-SHT-701	संहिता उपनिषद् च	4	4	30	70	100	3	
	CC-H2	B23-SHT-702	व्याकरणं भाषाविज्ञानं च – 1	4	4	30	70	100	3	
	CC-H3	B23-SHT-703	भारतीयदर्शनम् – 1	4	4	30	70	100	3	
	DSE-H1	B23-SHT-704	काव्यं नाटकं च	4	4	30	70	100	3	
	OR									
			B23-SHT-705	धर्मशास्त्रम्	4	4	30	70	100	3
	PC-H1	B23-SHT-706	शोध-प्रविधि	4	4	30	70	100	3	
VIII	CC-H4	B23-SHT-801	ब्राह्मणम् वेदाङ्गानि च	4	4	30	70	100	3	

	CC-H5	B23-SHT-802	धर्मशास्त्रम् अभिलेखाश्च	4	4	30	70	100	3
	Project/ Dissertation B-23-SHT-807		Research		12			300	

Note:- If a student admitted to UG Programme, then that student will select {Minor/Vocational (MI), Multidisciplinary Courses (MDC), Ability Enhancement Courses (AEC), Skill Enhancement Courses (SEC), Value Added Courses (VAC)} out of the pools of subjects in that discipline offered by the Department/Institute/College.

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25			
Part A – Introduction			
Subject	Sanskrit		
Semester	III		
Name of the Course	Bachelor of Shastri		
Course Code	B23-SHT-301, लघुसिद्धान्तकौमुदी प्रक्रिया च		
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC-/DSEC/VOC /DSE/PC/AEC/VAC)	CC–A3		
Level of the course (As per Annexure-I)	200–299		
Pre-requisite for the course (if any)			
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 301.1 – भाषास्वरूपज्ञानाय व्याकरणज्ञानम् आवश्यकम्। अनेन घटकेन तिङन्तप्रक्रियाज्ञानं विधास्यते ।</p> <p>CLO : 301.2 – प्रक्रियान्तर्गतं णिजन्तं सन्नन्तं च प्रकरणम् अस्मिन् घटके अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 301.3 – घटकेनानेन परस्मैपदी आत्मनेपदी च प्रक्रिया अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 301.4 – एतत्घटकमाध्यमेन स्त्रीप्रत्ययानां ज्ञानं कारयिष्यते।</p>		
Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60

Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.
Internal Assessment Marks:	30	
End Term Exam Marks:	70	
Part B- Contents of the Course		
Instructions for Paper-Setter		
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।	
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।	
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।	
Unit	Topics	Contact Hours
I	लघुसिद्धान्तकौमुदी तिङन्तप्रकरणम् भू, एध्, तन्, हु, अद्, तुद्, गण्, षु (क) सूत्रव्याख्या (ख) रूपसिद्धिः	14 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः
II	लघुसिद्धान्तकौमुदी, णिजन्त एवं सन्नन्त प्रक्रिया (क) सूत्रव्याख्या (ख) रूपसिद्धिः	14 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः
III	लघुसिद्धान्तकौमुदी, भावकर्मप्रक्रिया, कर्मकर्तृप्रक्रिया, लकारार्थप्रक्रिया (क) सूत्रव्याख्या (ख) रूपसिद्धिः	14 अङ्काः 2x3= 6 अङ्काः 2x4 = 8 अङ्काः
IV	लघुसिद्धान्तकौमुदी, स्त्रीप्रत्ययप्रकरणम् (क) सूत्रव्याख्या (ख) रूपसिद्धिः	14 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः 2x4 = 8 अङ्काः

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <p>1. लघुसिद्धान्तकौमुदी, वरदराजाचार्यकृत, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी</p>	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25			
Part A – Introduction			
Subject	Sanskrit		
Semester	III		
Name of the Course	Bachelor of Shastri		
Course Code	B23-SHT-302, नाट्याध्ययनम्		
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC-M/DSEC/ VOC/DSE/PC/AEC/VAC)	CC–B3		
Level of the course (As per Annexure-I)	200–299		
Pre-requisite for the course (if any)			
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 302.1 – स्वप्नवासवदत्तं भासेन विरचितं नाटकमस्ति। भासेन राष्ट्रप्रेम्णः नारीभावनायाश्च विशदवर्णनं कृतं वर्तते। एतद् घटकेन प्रकृतनाटकस्य 1-4 अङ्कानां ज्ञानं कारयिष्यते ।</p> <p>CLO : 302.2 – एतत्घटकमाध्यमेन स्वप्नवासवदत्तनाटकस्य षष्ठसप्तमयोः अङ्कयोः अवबोधनं भविष्यति।</p> <p>CLO : 302.3 – अस्मिन् नाटके आगतानां पात्राणां चरित्रचित्रणेन छात्राणां आलोचनात्मकप्रतिभायाः लेखनशैल्याश्च विकासः कारयिष्यते।</p> <p>CLO : 302.4 – एतत्घटकमाध्यमेन छात्राणां नाट्यशैल्यां नाटके समागतानां पारिभाषिकशब्दानां ज्ञानं विधास्यते ।</p>		
Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60

Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.
Internal Assessment Marks:	30	
End Term Exam Marks:	70	
Part B- Contents of the Course		
Instructions for Paper-Setter		
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।	
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।	
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।	
Unit	Topics	Contact Hours
I	स्वप्नवासवदत्तम् (1-4 अङ्क) (क) श्लोकव्याख्या (ख) सूक्ति-व्याख्या	(14 अङ्काः) 2x5= 10 अङ्काः 1x4= 4 अङ्काः
II	स्वप्नवासवदत्तम् (5-6 अङ्क) (क) श्लोक-व्याख्या (ख) सूक्ति-व्याख्या	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः
III	स्वप्नवासवदत्तम्, पात्राणां चरित्रचित्रणम्, भासः एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 14
IV	स्वप्नवासवदत्ते प्रयुक्ताः पारिभाषिकशब्दाः- (14 अङ्काः) अङ्कसारः सूत्रधारः, नान्दीपाठः, विदूषकः, प्रस्तावना, विष्कम्भकम्, आधिकारिकवृत्तम्, प्रासङ्गिकवृत्तम्। (क) टिप्पणीद्वयम् (ख) अङ्कसारः	(14 अङ्काः) 5x2 =10 अङ्काः 1x4 = 4 अङ्काः

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <p>1. स्वप्नवासवदत्तं भासविरचितम्, डॉ. गंगासागर राय, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।</p>	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25			
Part A – Introduction			
Subject	Sanskrit		
Semester	III		
Name of the Course	Bachelor of Shastri		
Course Code	B23-SHT-303, वेद उपनिषच्च		
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–C3		
Level of the course (As per Annexure-I)	200–299		
Pre-requisite for the course (if any)			
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 303.1 – घटकेऽस्मिन् ऋग्वेद-यजुर्वेद-अथर्ववेदानां विशिष्टसूक्तानाम् अध्ययनेन छात्राणां वेदविषयज्ञानं भविता।</p> <p>CLO : 303.2 – यज्ञस्वरूपः, तत्परिभाषा, तत्सम्बन्धिघटकानां ज्ञानं घटकस्यास्य प्रयोजनम् ।</p> <p>CLO : 303.3 – वेदान्तसाहित्ये कठोपनिषदः महत्वपूर्णं स्थानं वर्तते। तस्य प्रथमवल्ल्याः ज्ञानं घटकेनानेन कारयिष्यते ।</p> <p>CLO : 303.4 – घटकेऽस्मिन् अमरकोषस्य विभिन्न-पर्यायवाचिशब्दानां ज्ञानं कारयिष्यते ।</p>		
Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4

Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics		Contact Hours
I	ऋग्वेदः 14 अङ्काः 1 सूर्यसूक्तम् (1.125) 2. रुद्रसूक्तम् (2.33) 3. अक्षसूक्तम् (10.34) 4. ज्ञानसूक्तम् (10.74) यजुर्वेदः शिवसंकल्पसूक्तम् (34.1-6) अथर्ववेदः कालसूक्तम् (10.53) (क) मन्त्रव्याख्या 2x4 =8 अङ्काः (ख) सूक्तसारः 1x6 =6 अङ्काः		15
II	यज्ञस्य व्युत्पत्तिः, अर्थः, परिभाषा, लाभाः, यज्ञकुण्डः, यज्ञशाला, यज्ञपात्राणि। 14 अङ्काः द्वौ आलोचनात्मकौ प्रश्नौ 2x7 =14अङ्काः		15
III	कठोपनिषद् प्रथमवल्ली (1-29) (क) मन्त्रव्याख्या 2x5 =10 अङ्काः (ख) टिप्पणी 1x4 =4 अङ्काः		16
IV	अमरकोषः, प्रथमकाण्डम् आरम्भतः स्वर्गवर्गपर्यन्तम् (14 अङ्काः) (क) शब्दानां पर्यायाः लेख्याः 4x2 =8 अङ्काः (ख) शब्दानां पर्यायाः लेख्याः 3x2 = 6 अङ्काः		14

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination: 70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ऋक्सूक्तसंग्रह, कृष्णकुमार एवं हरिदत्त शास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठ 2. ऋग्वेद, सायणभाष्यसहित 3. कठोपनिषद्, शांकरभाष्य, गीताप्रेस, गोरखपुर 4. अमरकोष 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	IV
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-401, उपनिषद्-गीतानुसारं जीवनदर्शनम्
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–A4
Level of the course (As per Annexure-I)	200–299
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 401.1 – उपनिषत्सु तैत्तिरीयोपनिषदः शिक्षावल्याः ज्ञानं महत्वपूर्णं वर्तते। तत् अनेन घटकेन कारयिष्यते ।</p> <p>CLO : 401.2 – आध्यात्मिकदृष्ट्या ईशोपनिषदः महत्वपूर्णं स्थानं विद्यते। अनेन घटकेन एतदुपनिषदः अवबोधः विधास्यते।</p> <p>CLO : 401.3 – वैश्विकदर्शनक्षेत्रे श्रीमद्भगवद्गीताज्ञानं महत्वपूर्णं वर्तते । एतत्घटकेन द्वितीयाध्यायस्य प्रारम्भिक 36 श्लोकानां ज्ञानं कारयिष्यते ।</p> <p>CLO : 401.4 – श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वितीयाध्यायस्य 37-72 श्लोकानां भावार्थस्य ज्ञानं एतत्घटके विधास्यते ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
<ol style="list-style-type: none"> 1. प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति। 2. प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति। 3. द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते। 			
Unit	Topics		Contact Hours
I	तैत्तिरीयोपनिषद् (शिक्षावल्ली 12 अनुवाकपर्यन्तम्) 14 अङ्काः (क) अनुवाक-व्याख्या 2x4= 8 अङ्काः (ख) आलोचनात्मकः प्रश्नः 1x6 =6 अङ्काः		16
II	ईशावास्योपनिषद् 14 अङ्काः (क) मन्त्रव्याख्या 2x4= 8 अङ्काः (ख) निबन्धात्मकः प्रश्नः 1x6 = 6 अङ्काः		14
III	श्रीमद्भगवद्गीता (द्वितीयोऽध्यायः 1-36 श्लोकाः) 14 अङ्काः (क) श्लोक-व्याख्या 2x4= 8 अङ्काः (ख) निबन्धात्मकः प्रश्नः 1x6 =6 अङ्काः		15
IV	श्रीमद्भगवद्गीता (द्वितीयोऽध्यायः 37-72 श्लोकाः) 14 अङ्काः (क) श्लोक-व्याख्या 2x4 =8 अङ्काः (ख) निबन्धात्मकः प्रश्नः 1x6 =6 अङ्काः		15

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ईशादि नौ उपनिषद्, गीताप्रेस, गोरखपुर 2. श्रीमद्भगवद्गीता, गीताप्रेस, गोरखपुर 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	IV
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-402, वास्तुशास्त्रस्य सामान्यपरिचयः
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC-B4
Level of the course (As per Annexure-I)	200-299
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 402.1 – छात्राणां कौशलविकासमधिकृत्य प्रश्नपत्रोऽयं समाविष्टः। प्रथमखण्डेन वास्तुशास्त्रस्य परिचयमात्रं प्रदत्तम्।</p> <p>CLO : 402.2 – भवननिर्माणकार्यात् पूर्वं भूमिविचारः अपेक्ष्यते। तस्य सामान्यज्ञानमत्र दीयते ।</p> <p>CLO : 402.3 – आवासीयवास्तुमाधृत्य विशेषज्ञानम् अनेन खण्डेन लभ्यम्।</p> <p>CLO : 402.4 – अस्मिन् खण्डे गृहप्रवेशसमये पालनीयाः आचाराः प्रतिपादिताः ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics	Contact Hours	
I	वास्तुशास्त्रस्य स्वरूपम्, वास्तुशास्त्रस्य महत्त्वम् उपयोगिता च, वास्तुशास्त्रस्य उद्भवः विकासश्च, वास्तुशास्त्रस्य प्रवर्तकाः आचार्याः (वराहमिहिर, विश्वकर्मा, मय, भोज) 14 अङ्काः (क) टिप्पणीद्वयम् 2x4 =8 अङ्काः (ख) एकः आलोचनात्मक प्रश्नः 6 अङ्काः	16	
II	भूमि-भूखण्डविचारः, भूखण्डस्य आकृतिः, भूमिपरीक्षणम्, शुभवृक्षाः वनस्पतयश्च, जलस्थानस्य निर्धारणम्, खननविधिः (14 अङ्काः) (क) टिप्पणीद्वयम् 2x4 =8 अङ्काः (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः 6 अङ्काः	15	
III	आवासीयवास्तुनिर्माणम्, कक्षनिर्माणम्, भवनस्य द्वारः, वास्तुपुरुषस्योत्पत्तिः लक्षणञ्च (14 अङ्काः) (क) टिप्पणीद्वयम् 2x4= 8 अङ्काः (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः 6 अङ्काः	15	

IV	गेहारम्भः, गृहप्रवेशविचारः, गृहप्रवेशमुहूर्तः, कलशचक्रशुद्धिः, वास्तुशान्तिः गृहमेलापकविचारः । (14 अङ्काः) (क) टिप्पणीद्वयम् 2x4 =8 अङ्काः (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः 6 अङ्काः	14
Suggested Evaluation Methods		
Internal Assessment: 30 Marks > Theory <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 		End Term Examination: 70 Marks
Part C-Learning Resources		
Recommended Books/e-resources/LMS: <ol style="list-style-type: none"> 1. मयमत, शैलजा पाण्डेय, चौखम्बासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी 2. विष्णुधर्मोत्तरपुराण, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी 3. समरांगणसूत्रधार, श्रीकृष्ण जुगनू, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी 4. भारतीय वास्तुशास्त्र का इतिहास, डॉ. विद्याधर, ईस्टर्न बुक लिंकर्स, नई दिल्ली 5. बृहद्वास्तुमाला, श्रीरामनिहोर द्विवेदी, चौखम्बा सुरभारती ग्रन्थमाला, वाराणसी । 		

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2024-25	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	IV
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-403, पद्यं नाटकञ्च
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–C4
Level of the course (As per Annexure-I)	200–299
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 403.1 – कालिदासेन महाकविना प्रणीतं रघुवंशं महाकाव्येषु महत्त्वपूर्णं स्थानं भजते। एतत्घटकेन प्रथमसर्गस्य, प्रारम्भिक 48 श्लोकज्ञानं कारिष्यते ।</p> <p>CLO : 403.2 – प्रकृतमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य 49तः 96 पर्यन्तानां श्लोकानाम् अवबोधः अस्मिन् विधास्यते ।</p> <p>CLO : 403.3 – कविवर-हर्षविरचिता रत्नावली नाट्यजगति मनोहारिणी महत्त्वपूर्णा च वर्तते। अस्याः अङ्कद्वयोः ज्ञानं विहितमस्मिन् घटके ।</p> <p>CLO : 403.4 – रत्नावल्याः तृतीयचतुर्थयोः अङ्कयोः अवबोधनं घटकेनानेन कारयिष्यते ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics	Contact Hours	
I	रघुवंशम् (प्रथमः सर्गः 1-48) (क) श्लोक-व्याख्या (ख) टिप्पणी	14 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः 6 अङ्काः	14
II	रघुवंशम् (प्रथमः सर्गः 49-96) (क) श्लोक-व्याख्या (ख) टिप्पणी	14 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः 6 अङ्काः	14
III	रत्नावली (1-2 अङ्काः) (क) श्लोकव्याख्या (ख) आलोचनात्मक प्रश्नः	14 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः 6 अङ्काः	16
IV	रत्नावली (2-4 अङ्काः) (क) श्लोकव्याख्या (ख) आलोचनात्मक प्रश्नः	14 अङ्काः 2x4 =8 अङ्काः 6 अङ्काः	16

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. रघुवंशम्, प्रथम सर्ग, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी 2. रघुवंशम् व्या. डॉ. निशा गोयल, विद्यानिधि प्रकाशन, दिल्ली 3. रत्नावली, व्या. डॉ. शिव बालक द्विवेदी, हंसा प्रकाशन, जयपुर 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	V
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-501, लघुसिद्धान्तकौमुदी महाभाष्यं च
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–A5
Level of the course (As per Annexure-I)	300–399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 501.1 – व्याकरणदर्शने प्रवेशाय भगवत्पतञ्जलिविरचितस्य महाभाष्यस्य प्रथमाह्निकज्ञानं घटकेऽस्मिन् विधास्यते ।</p> <p>CLO : 501.2 – व्याकरणगततद्धितप्रत्ययानां प्रशिक्षणं प्राप्य छात्राः तत्प्रत्ययप्रयोगे दक्षाः स्युः इत्युद्देश्यम् ।</p> <p>CLO : 501.3 – संस्कृतभाषायां महत्वपूर्णं स्थानं भजन्ते कृदन्तशब्दाः। तेषां शब्दानां प्रक्रियाज्ञानं घटकस्यास्य अभिधेयम्।</p> <p>CLO : 501.4 – घटकेनानेन उत्तरकृदन्तस्य प्रकरणस्य अवबोधः कारयिष्यते ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics		Contact Hours
I	पातञ्जल-महाभाष्यम्, प्रथमाह्निकम् (क) वार्तिकव्याख्या (ख) एकः निबन्धात्मकः प्रश्न	(14 अङ्काः) 2x4 =8 अङ्काः 6 अङ्काः	15
II	लघुसिद्धान्तकौमुदी, तद्धितप्रकरणम् अपत्याधिकारः, रक्तादयर्थकाः, मत्वर्थीयाः (क) रूपसिद्धिः (ख) सूत्रव्याख्या	(14 अङ्काः) 2x4 =8 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः	15
III	लघुसिद्धान्तकौमुदी, कृत्यप्रकरणं पूर्वकृदन्तं च (क) रूपसिद्धिः (ख) सूत्रव्याख्या	(14 अङ्काः) 2x4 = 8 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः	15
IV	लघुसिद्धान्तकौमुदी, उत्तरकृदन्तम् (क) रूपसिद्धिः (ख) सूत्रव्याख्या	(14 अङ्काः) 2x4 = 8 अङ्काः 2x3 =6 अङ्काः	15

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. भगवत्पतञ्जलिविरचित व्याकरणमहाभाष्य, व्या. चारुदेव शास्त्री, मोतीलाल बनारसीदास दिल्ली 2. लघुसिद्धान्तकौमुदी, व्या. डॉ. सत्यपाल सिंह, परिमल प्रकाशन, दिल्ली 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	V
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-502, आधुनिकसंस्कृतसाहित्यम्
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC-B5
Level of the course (As per Annexure-I)	300-399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 502.1 – एतत्घटकस्यान्तर्गतो प्रयुक्तो 'स्वतन्त्र्यसम्भवम्' 'भीमायनम्' च आधुनिकशैल्याः महाकाव्यं चरितकाव्यं च स्तः एते स्वातन्त्र्योत्तरं वर्तमानसामाजिकविषयेषु च आधारितौ स्तः।</p> <p>CLO : 502.2 – शतपर्विका वर्तमानसामाजिककुरीत्यामाधारितो कथा वर्तते । शार्दूलशटकं श्रमिकाणां वास्तविकतायाः नाटकोऽस्ति।</p> <p>CLO : 502.3 – एतत्घटकमाध्यमेन छात्राणाम् आधुनिकसंस्कृत-गीतिकाव्यानाम् अन्यकाव्यविधानां च ज्ञानं अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 502.4 – एतत्घटकमाध्यमेन छात्राणाम् आधुनिक-संस्कृतकवीनां रचनानां च ज्ञानं कारयिष्यते। यथा- पण्डिताक्षमाराव, सत्यव्रतशास्त्री आदि ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
<ol style="list-style-type: none"> 1. प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति। 2. प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति। 3. द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते। 			
Unit	Topics		Contact Hours
I	महाकाव्यम् एवं चरितकाव्यम् । (14 अङ्काः) स्वतन्त्र्यसम्भवम् (रेवाप्रसाद द्विवेदी) द्वितीयसर्गः श्लोकः (24-45) भीमायनम् (प्रभाशंकर जोशी) सर्ग 10, 20-29, सर्ग 11, 13-20 एवं 40-46 (क) श्लोक व्याख्या 2x4=8 अङ्काः (ख) टिप्पणी/आलोचनात्मक प्रश्न 6 अङ्काः		16
II	गद्यम् एवं रूपकम् (14 अङ्काः) शतपर्विका (अभिराजराजेन्द्र मिश्र) शार्दूलशटकम् (विरेन्द्रकुमार भट्टाचार्य) प्रथमोऽङ्कः (1-26 श्लोक) (क) व्याख्या 1x6=6 अङ्काः (ख) आलोचनात्मकः प्रश्नः 1x8=8 अङ्काः		14
III	गीतिकाकाव्यम् 14 अङ्काः क एते, क्व यातास्ते (बच्चुलाल अवस्थी) ब्रूहिकोऽस्मिन् युगे कालिदासायते (पुष्पा दीक्षित)		16

	हायकु (हर्षदेव माधव) वेदना, त्वम्, तृणम्, खनिः स्नानगृहे, मृत्युः (क) पद्यव्याख्या 2x4=8 अङ्काः (ख) टिप्पणी/आलोचनात्मकः प्रश्नः 1x6=6 अङ्काः	
IV	सामान्यसर्वेक्षणम् (14 अङ्का) पण्डिता क्षमाराव, रेवाप्रसाद द्विवेदी, जानकीवल्लभ शास्त्री, सत्यव्रत शास्त्री, जयनारायण यात्री, राधावल्लभ त्रिपाठी (क) टिप्पणी 2x4=8 अङ्काः (ख) आलोचनात्मकः प्रश्नः 1x6=6 अङ्काः	14
Suggested Evaluation Methods		
Internal Assessment: 30 Marks > Theory <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 		End Term Examination: 70 Marks
Part C-Learning Resources		
Recommended Books/e-resources/LMS: <ol style="list-style-type: none"> 1. आधुनिक संस्कृत साहित्य संग्रह - डॉ. राजमंगल यादव, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली । 2. आधुनिक संस्कृत साहित्य, मैत्रेयी कुमारी, ग्रन्थभारती प्रकाशन, दिल्ली । 		

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	V
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-503, काव्यशास्त्रं छन्दश्च
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–C5
Level of the course (As per Annexure-I)	300–399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 503.1 – आचार्यविश्वनाथविरचितः साहित्यदर्पणः काव्यशास्त्रस्य महत्त्वपूर्णो ग्रन्थः वर्तते । अस्मिन् घटके तदानुसारं गुणिभूतध्वनेः स्वरूपं तल्लक्षणञ्च अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 503.2 – काव्यदोषाणां ज्ञानं घटकेनानेन विधास्यते ।</p> <p>CLO : 503.3 – साहित्यदर्पणानुसारं काव्यगुणस्वरूपं घटकेऽस्मिन् अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 503.4 – एतत्घटकमाध्यमेन छन्दसां ज्ञानं छात्रेभ्यः कारयिष्यते ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics		Contact Hours
I	साहित्यदर्पणः (4-5 परिच्छेदः) (क) द्वयोः कारिकयोः व्याख्या (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 2x4 = 8 अङ्काः 1x6 =6 अङ्काः	15
II	साहित्यदर्पणः (7 परिच्छेदः) (क) द्वयोः कारिकयोः व्याख्या (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 2x4 =8 अङ्काः 1x6 =6 अङ्काः	15
III	साहित्यदर्पणः (8-9 परिच्छेदः) (क) द्वयोः कारिकयोः व्याख्या (ख) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 2x4 =8 अङ्काः 1x6 =6 अङ्काः	15
IV	छन्दांसि अनुष्टुप्, आर्या, वंशस्थः, उपजाति, मालिनी, मन्दाक्रान्ता शिखरिणी, शार्दूलविक्रीडितम् उदाहरणसहितं लक्षण व्याख्या	(14 अङ्काः) 2x7= 14 अङ्काः	15

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्यदर्पण, संपा.-पी. वी. काणे, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली । 2. साहित्यदर्पण, व्या. श्री शालग्रामशास्त्री विद्यावाचस्पति, भारतीय कला प्रकाशन, दिल्ली 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	VI
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-601, दर्शनशास्त्रं वर्णोच्चारणञ्च
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–A6
Level of the course (As per Annexure-I)	300–399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 601.1 – दर्शनशास्त्रे न्यायवैशेषिके प्रवेशाय तर्कसंग्रहः श्रीमदन्नभट्टविरचितः महनीयः। तदानुसारं प्रमेयज्ञानं घटकस्यास्य प्रयोजनम्।</p> <p>CLO : 601.2 – न्यायवैशेषिकं प्रमाणानां स्वरूपं घटकेऽस्मिन् अवबोधयिष्यते ।</p> <p>CLO : 601.3 – वर्णानामुच्चारणं, स्वरज्ञानं तेषां च भेदाः घटकेऽस्मिन् अवबोधयिष्यन्ते ।</p> <p>CLO : 601.4 – वर्णानां मात्राज्ञानं, वैदिकस्वरज्ञानं, वैदिकपाठमहत्त्वं घटकेऽस्मिन् विहितम् ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics		Contact Hours
I	तर्कसंग्रहः, मङ्गलाचरणतः प्रत्यक्षखण्डपर्यन्तम् (क) व्याख्याद्वयम् (ख) एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 2x4= 8 अङ्काः 1x6= 6 अङ्काः	15
II	तर्कसंग्रहः, अनुमानखण्डतः शब्दखण्डपर्यन्तम् (क) व्याख्याद्वयम् (ख) एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः	(14 अङ्काः) 2x4 = 8 अङ्काः 1x6 =6 अङ्काः	15
III	पाणिनीयशिक्षा (1-40 श्लोकाः) (क) श्लोकद्वयस्य व्याख्या (ख) एका संक्षिप्तटिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 = 4 अङ्काः	16
IV	पाणिनीयशिक्षा (41-60) (क) श्लोकद्वयस्य व्याख्या (ख) एका संक्षिप्त-टिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः	14

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination: 70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. तर्कसंग्रहः, व्या. डॉ. पंकज कुमार मिश्र, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली 2. पाणिनीयशिक्षा, आभा हिन्दी टीका, प्रो. नारायण मिश्र, चौखम्भा साहित्य, वाराणसी । 3. पाणिनीयशिक्षा, प्रदीप टीका, सम्पा. गोस्वामी प्रहलाद गिरी, चौखम्भा, वाराणसी । 	

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	VI
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-602, संस्कृतमहाकाव्यकाराः गद्यकाराः, नाट्यकाराः च
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC-B6
Level of the course (As per Annexure-I)	300-399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 602.1 – लौकिकसंस्कृतसाहित्ये महाकाव्यानि महत्त्वपूर्णानि अतीव। अत्र प्रमुखमहाकाव्यकाराणां तेषां विशिष्टरचनानां विस्तृतज्ञानं प्रदीयतेऽस्मिन् घटके ।</p> <p>CLO : 602.2 – आधुनिकसंस्कृतजगति अपि अनेकानि महाकाव्यानि रचितानि रच्यमानानि च सन्ति। अत्र प्रमुखाणाम् आधुनिकमहाकाव्यकाराणां विस्तरेण अवबोधः विधास्यते ।</p> <p>CLO : 602.3 – कवीनां निकषं गद्यकाव्यं महनीयं संस्कृतकाव्येषु। अत्र प्रमुखसंस्कृत-गद्यकाराणां तत् रचनानां च बोधः विधास्यते।</p> <p>CLO : 602.4 – नाट्यजगति संस्कृतनाट्यकाराः विश्वे प्रसिद्धाः। तेषां तत्ग्रन्थानां च आलोचनात्मकं विशिष्टाध्ययनम् अत्र विहितम्।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics	Contact Hours	
I	संस्कृतमहाकाव्यकाराः (14 अङ्काः) वाल्मीकिः, व्यासः, कालिदासः, अश्वघोषः भारविः, माघः, श्रीहर्षः। (क) एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः 8 अङ्काः (ख) टिप्पणीद्वयम् 2x3= 6 अङ्काः	16	
II	आधुनिक-संस्कृतमहाकाव्यकाराः (14 अङ्काः) डॉ. सुधीकान्त भारद्वाजः डॉ. मिथिलेशशर्मा शास्त्री डॉ. जगदीशप्रसादसेमवालः डॉ. मथुरादत्तपाण्डेयः डॉ. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः डॉ. जानकीवल्लभः शास्त्री (क) एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः 8 अङ्काः (ख) टिप्पणीद्वयम् 2x3 =6 अङ्काः	14	

III	संस्कृतगद्यकाराः (14 अङ्का) बाणभट्टः, दण्डी, सुबन्धुः, अम्बिकादत्तव्यासः (क) एकः आलोचनात्मकः प्रश्नः 8 अङ्काः (ख) टिप्पणीद्वयम् 2x3 = 6 अङ्काः	15
IV	संस्कृतनाटयकाराः (14 अङ्काः) भासः, कालिदासः, शूद्रकः, भवभूति, श्रीहर्षवर्धनः (क) एकः निबन्धात्मकः प्रश्नः 8 अङ्काः (ख) टिप्पणीद्वयम् 2x3 =6 अङ्काः	15
Suggested Evaluation Methods		
Internal Assessment: 30 Marks > Theory <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 		End Term Examination: 70 Marks
Part C-Learning Resources		
Recommended Books/e-resources/LMS: <ol style="list-style-type: none"> 1. संस्कृत साहित्य का इतिहास, उमाशंकर ऋषि, चौखम्बा भारती एकेडमी, वाराणसी 2. आधुनिक संस्कृत साहित्य संग्रह - डॉ. राजमंगल यादव, परिमल पब्लिकेशन, दिल्ली । 3. हरियाणा की संस्कृत साधना, डॉ. वीरेन्द्र कुमार अलंकार, हरियाणा संस्कृत अकादमी, पञ्चकूला 		

Syllabus of Under Graduate Course

Session: 2025-26	
Part A – Introduction	
Subject	Sanskrit
Semester	VI
Name of the Course	Bachelor of Shastri
Course Code	B23-SHT-603, संस्कृतसाहित्ये राष्ट्रवादः
Course Type: (CC/MCC/MDC/CC- M/DSEC/VOC/DSE/PC/AEC/VA C)	CC–C6
Level of the course (As per Annexure-I)	300–399
Pre-requisite for the course (if any)	
Course Learning Outcomes(CLO):	<p>CLO : 603.1 – पृथ्वीसूक्तस्य अध्ययनेन मातृभूमिं प्रति अवगताः छात्राः राष्ट्रं प्रति जागृताः स्युः, एतत्प्रयोजनमस्य घटकस्य ।</p> <p>CLO : 603.2 – भारतवर्षं प्रति पौरात्यप्राश्चात्यदृष्ट्या जागरणम् अवबोधश्च घटकस्यास्य अभिधेयम् ।</p> <p>CLO : 603.3 – अम्बिकादत्तव्यासविरचितं शिवराजविजयं राष्ट्रभावान्वितं काव्यम्। तस्य परिज्ञानमनेन घटकेन विधास्यते ।</p> <p>CLO : 603.4 – गुरुशिष्यसम्बन्ध-ज्ञानं राष्ट्रं च प्रति समर्पणावबोधः एतत्घटकेन कारयिष्यते ।</p>

Credits – 4	Theory	Practical	Total
	3+1	--	4
Contact Hours	60	--	60
Max. Marks:	100	Time: 3 Hrs.	
Internal Assessment Marks:	30		
End Term Exam Marks:	70		
Part B- Contents of the Course			
Instructions for Paper-Setter			
1.	प्रश्नपत्रे पञ्चप्रश्नाः भविष्यन्ति। प्रश्नपत्राय 70 अङ्काः निर्धारिताः सन्ति। प्रत्येकं प्रश्नः चतुर्दशाङ्कानां भविष्यति।		
2.	प्रथमः प्रश्नः अनिवार्यः वर्तते। प्रश्नोऽयं पाठ्यक्रमस्य चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। अस्मिन् लघूत्तरीयाः 7 प्रश्नाः विकल्परहिताः प्रदास्यन्ते। प्रत्येकं प्रश्नः अङ्कद्वयोः भविष्यति।		
3.	द्वितीयतृतीयचतुर्थपञ्चम-प्रश्नानां निर्माणं यथाक्रमं चतुर्घटकेषु आधारितः भविष्यति। प्रत्येकस्मात् घटकात् द्वौ वैकल्पिकप्रश्नौ प्रदास्येते।		
Unit	Topics		Contact Hours
I	पृथ्वीसूक्तम् (अथर्ववेदः) 1-30 मन्त्राः (क) मन्त्रद्वयस्य व्याख्या (ख) संक्षिप्तटिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः	16
II	भाति मे भारतम् (1-30 श्लोकाः) (क) श्लोकद्वयस्य व्याख्या (ख) संक्षिप्तटिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः	14
III	शिवराजविजयम्, प्रथमनिश्वासः (गद्यं 1-20 पर्यन्तम्) (क) गद्यांशद्वयस्य व्याख्या (ख) संक्षिप्तटिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः	16
IV	चाणक्यनीतिः (1-2 अध्यायः) (क) श्लोकद्वयस्य व्याख्या (ख) संक्षिप्तटिप्पणी	(14 अङ्काः) 2x5 =10 अङ्काः 1x4 =4 अङ्काः	14

Suggested Evaluation Methods	
<p>Internal Assessment: 30 Marks</p> <p>➤ Theory</p> <ul style="list-style-type: none"> • Class Participation: 5 Marks • Seminar/presentation/assignment/quiz/class test etc.: 5+5=10 • Mid-Term Exam: 15 Marks 	<p>End Term Examination:</p> <p>70 Marks</p>
Part C-Learning Resources	
<p>Recommended Books/e-resources/LMS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. अथर्ववेद, सायणभाष्यसहित 2. भाति मे भारतम्, डॉ. रमाकान्त शुक्ल, देववाणी परिषद्, दिल्ली 3. शिवराजविजयम्, प्रथमनिश्वासः, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली 4. चाणक्यनीतिः, अनुराग प्रकाशन, महरौली, नई दिल्ली 	